

HARIDUS

eriväljaanne

Kuidas jõudsime haridusvõrgu korrastamise ja uue koolimajani

Ingvar Saare, Lääneranna vallavanem

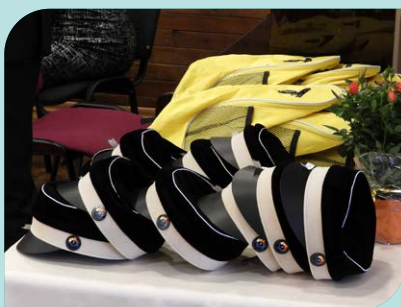
Interjuu arhitekt Allan Pilteriga

LK 4-6

Uus kooliaasta ja uus koolimaja Lihulas

LK 8-9

Janar Sõber: Lääneranna haridusreformist

LK 14-15

Uue koolihoone avamisel oli lindilõikamisel auväärne roll Lääneranna Gümnaasiumi õpilastel. Foto: Ain Saare

Järjekordne 1. september on möödunud ning õpilased ja koolipereid asunud õppetööle. Lääneranna vallas algas 1. september varasemast teistmoodi, sest lõpuks sai valmis Lääneranna Gümnaasiumi uus õppehoone Lihulas. Lisaks uuele majale alustatakse meie koolivõrgus pikkade tundidega ning rakendatakse kaasajastatud töö- ja palgakorraldust, kus õpetajate tasustamine ei käi enam tundide arvu järgi. Kõik need muudatused on olnud ühe pika protsessi

eesmärk ja tulem, mis on jõudnud ühte loogilisse vaheetappi.

Kuidas me siia jõudsime? Tasub meenutada, et haridusvõrgu korrastamisega alustati juba 2019. aastal, kui tõstatati küsimus – kas tollane koolimajade ja laste arv on ikka kooskõlas võimaluste ja vajadustega. Seda palli veeretati pikalt, kuniks 2023. aasta märtsis tehti objektiivsetest kaalutlustest lähtuv otsus – vähendatakse koolimajade arvu ning ka kooliastmete hulka kooliti.

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

LÄÄNERANNA VALD
Pärnumaal Lääne-Eesti aladel

MARKO KALJUVEER
PÄEVAJUHT

HaridusLood konverents

"Kas jagub? Kes vastutab?"

Lääneranna Gümnaasiumi Lihula õppehoones

Info
www.elvl.ee

Traditsioonid jätkuvad – 1. septembril marsiti Lihula kultuurimajas toimunud aktuselt koolimajja. Foto: erakogu

Kaheteistkümnendikud võtsid esimese klassi õpilased soojalt kooliperre vastu. Foto: erakogu

Aus vastus on, et juba siis oli võetud sihiks uue haridusvõrgu juhtimise ajakohastamine, kuid arvestades haridusotsuste kaalukust, ei rakendatud seda kohe 2023. aasta sügisest. 2024. aastast alates tegutsevad lasteaiad ühtse asutuse Lääneranna Lasteaia ning kool Lääneranna Gümnaasiumi koosseisus. Selge juhtimisstruktuur võimaldas alustada töö- ja palgakorralduse kaasajastamisega, et tagada üldtööajal põhinev tööaja arvestus ning tõsta õpetajate keskmine töötasu lähemale 2500 eurole.

Samal ajal on taustal käinud uue koolimaja projekteerimine ja ehitamine ning selle tarbeks vahendite leidmine. Kogu protsess on olnud kui ühe suure võrgu traageldamine erinevatest otstest selleks, et jõuda keskel kokku ning teha viimased täpsed pisted võrgu ühendamiseks. Sellega saime hakkama.

Iga süsteemne muutus vajab aga kindlasti sisseelamisaega ning teinekord ka kohandamist. See on järgmine vaatus, millega nüüd 1. septembril alustati.

Lääneranna vald on koolivõrgu korrastamise otsusega olnud üle-eestiliselt pildis ning seda on soovitud näidata negatiivse näitena. Sellest on tuliselt kahju, sest piiratud ressursside tingimustes teha mõistlikke ja objektiivsetest kaalutlustest lähtuvaid otsuseid võiks olla pigem teetähtsuseks. „Mulle meeldib see kool, selle peaksite ikka alles jätma“ lähenemine haridusministri poolt tekitas judinaid, meenutades mõne teise riigikorra kohta loetud juhtimisstiili. Lääneranna vald oli olukorras, kus lapsi oli koolides vähe, õppeastmeid palju, juhtimine ja palgaraha killustatud. See viinuks valla hariduskorralduse hangumiseni. Eemalt targutada, samas vastutust kandmata on tore küll, aga see on sisutu.

On fakt, et mitmed omavalitsused üle Eesti elasid meile selles protsessis tuliselt kaasa, sest sarnaseid paradigmade muutuseid tuleb veel nii mõneski Eesti paigas läbi viia. Just seetõttu toimub ka selleaastane hariduskonverents „HaridusLood“ 26. septembril Lihulas uues gümnaasiumihoones, sest hoone valmimine kogu selle survekampaania kestel on märgiline saavutus.

Selle taustalt on täna tagantjärele hea tõdeda volikogu meele- ja otsustuskindlust, et haridusvõrgu korrastamise otsus tuleb teha. See ei tulnud kindlasti kergekäeliselt, kuid on fakt, et selle taga oli pikk aruteluprotsess, kohtumised kooliperedega ja haridusvõrgu ümberkorraldamise uuring. Lõplik otsus lähtus uurin-gus toodud variantide kombinatsioonist, mis on samuti igati mõistlik kompromiss. Seatud eesmärk – rajada Lääne-Eestisse kaasaegne hariduskeskus – on tänaseks teoks saanud.

Uuega harjumine ja sisseelamine võtab aega. Mõtlen siin nii hoonet, tunniaegade muutust kui ka töö- ja palgakorraldust. Uus vorm ja töökorralduslikud muudatused võimaldavad arendada õppekvaliteeti ja pakkuda Lääneranna valla lastele parimat haridust, mitte maksimaalset arvu koolitunde. Meie eesmärk on olnud tingimuste loomine selliselt, et väheneks õpetajate koormus, tõuseks õpilastele pakutava õppe kvaliteet ning Lääneranna Gümnaasium kõikides oma majades kujuneks kogupäevakooliks, kust õpilane ei pea pärast tundide lõppu esimesel võimalusel ära minema. Kool on teine kodu ja selliseks me seda kujundada olemegi tahtnud.

Täna kõiki asjaosalisi, kes on ühel või teisel viisil panustanud Lääneranna valla haridusvõrgu korrastamisse. Pean siinkohal silmas nii kooliperesid kui eelmisi vallavanemaid ja volikogude koosseisusid, haridusspetsialiste nii meilt kui mujalt. Eksperte, kes meid on nõustanud. Teisi koole, kes on oma kogemust Lääneranna vallaga jaganud. Ministeeriumi ja omavalitsuste ametnikke, kes on selgelt öelnud, et poliitilised seisukohad haridusvõrgu korrastamise protsessis on kummastavad ja tegelikult tegutseb Lääneranna vald selgelt Eesti haridusvaldkonna arengukavas ettenähtud eesmärkide täitmise suunas.

Soovin avastamisrõõmu kõikidele Lääneranna valla õpilastele uues õppehoones ning õpetajatele meelekindlust uue süsteemi enda omaks kujundamisel. Olete tublid ja väärite kiituskirja!

Direktor Rasmus Lippur

HaridusLood küsib Lihulas: kas jagub ja kes vastutab?

Eesti Linnade ja Valdade Liit

26. septembril toimub Lääneranna Gümnaasiumi Lihula õppehoones konverents „HaridusLood „Kas jagub? Kes vastutab?““, mille korraldavad Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Lääneranna vald. Üritus toob kokku kohalike omavalitsuste juhid, haridus- ja finantsala eksperdid, kooli- ja lasteaedade juhid ning poliitikakujundajad üle Eesti, et arutada hariduse suurimate väljakutsete üle ja otsida neile lahendusi.

Käesolev aasta on kuulutatud Eesti raamatu aastaks ning konverents teeb kumarduse Oskar Lutsule ja tema „Nukitsamehele“, esitades läbivalt küsimuse „Kas jagub?“ Kas jagub nii raha, õpetajaid kui ka omavalitsuste ja riigi vastutust?

Konverentsi avasessioonis räägitakse haridusvõrgu korrastamisest. Saue valla kogemusi tutvustavad haridusosakonna juhataja Birgit Tammjõe-Tulp ja abivallavanem Andres Kaarmann, Lääneranna valla põhikoolide olukorda selgitavad volikogu esimees Armand Reinmaa ja vallavanem Ingvar Saare. Jõhvi vallavanem Maris Toomel ning Toila valla haridusspetsialist Kerda Eiert jagavad kogemusi eestikeelsele õppele üleminekul.

Teises sessioonis vaadatakse suuremat pilti ja numbreid. Oma hinnangu annavad akadeemik Jaak Aaviksoo, riigikontrolör Janar Holm ning omavalitsuste andmeid analüüsinud ELVLi analüütik Piret Zahkna.

Päeva kolmandas osas keskendutakse õpetajate järelkasvule ja väärtuspakkumisele. Rae valla Kindluse Kooli direktor Reelika Turi ja Järva valla haridusnõunik Piret Sapp toovad välja kohalikke kogemusi. Ettevõtjate vaadet hariduse ja tööturu seoste esitlevad Urve Palo ja Veljo Konnimois. Päeva kulminatsiooniks on endiste ja praeguste haridus- ning regionaalministrite debatt, kus sõna saavad Kristina Kallas, Piret Hartman, Tõnis Lukas, Jaak Aab, Siim Valmar Kiisler ja Jaak Aaviksoo.

Eesti Linnade ja Valdade Liidu asedirektor Rait Pihelgas märkis, et küsimus „kas jagub?“ ei puuduta ainult õpetajate arvu või koolide rahastust, vaid ennekõike ühist vastutust. „Kui vastutust ei jagu, ei jagu ka lahendusi. HaridusLood ongi ellu kutsutud selleks, et riik ja omavalitsused ei räägiks mööda, vaid otsiksid koos lahendusi,“ rõhutas ta.

Lääneranna vallavanem Ingvar Saare lisas, et lahendused on teinekord väga kohaspetsiifilised, sest hajaasustust ja linnalähedasi piirkondi ei saa ühte patta panna ning arvestada tuleb paljude erinevate asjaolude ja perspektiividega. „Vastutus koolivõrgu korrastamisel lasub aga kohalikul omavalitsusel. On äärmiselt oluline, et koolivõrgu korrastamisel lähtutaks igal tasandil asjakohastest kaalutlustest, mitte meeldib / ei meeldi vaatenurgast,“ sõnas ta.

Konverentsi päevajuhiks on mitmekülgse kogemusega ajakirjanik ja tänane koolijuht Marko Kaljuveer.

Konverents algab 26. septembril kell 9.45 registreerimise ja hommikukohviga Lääneranna Gümnaasiumi Lihula õppehoones. Registreerimine on avatud kuni 19. septembrini. Kiiremad huvilised saavad end kirja panna soodushinnaga 89 eurot kuni 12. septembrini, seejärel

on osalustasu 99 eurot. Täpsem info ja registreerimine Eesti Linnade ja Valdade Liidu [kodulehel](#).

HaridusLood on Eesti Linnade ja Valdade Liidu algatus, mille eesmärk on avada ja arutada kohalike omavalitsuste vaadet hariduse võtmeküsimustele. Konverentsid toovad kokku praktikud ja poliitikakujundajad, et jagada kogemusi ning pakkuda lahendusi Eesti hariduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Eesti Linnade ja Valdade Liit ühendab kõiki 79 omavalitsust Eestis.

Hariduskonverents Võrus. Foto: Eesti Linnade ja Valdade Liit

Hariduskonverentsi päevakava

Eesti Linnade ja Valdade Liit koostöös Lääneranna vallaga korraldavad HaridusLood konverentsi „Kas jagub? Kes vastutab?“ Lääneranna Gümnaasiumi Lihula õppehoones 26. septembril 2025. aastal.

Konverents toob kokku kohalike omavalitsuste juhid, haridus- ja finantsala asjatundjad, personalijuhi, koolijuhi, lasteaiajuhi, hariduse korraldajad ja hariduspoliitika kujundajad üle Eesti, et üheskoos lahti mõtestada Eesti hariduskorralduse suurimad väljakutsed ning leida neile lahendused. Arutelu alla tulevad teemad alates koolivõrgu korrastamisest kuni õpetajate järelkasvu ja rahastamiseni. Kuulame praktilisi kogemusi ning lahendusi omavalitsustelt.

PÄEVAKAVA

9:45 Registreerimine, hommikukohv

I SESSIOON „HARIDUSVÕRGU KORRASTATUS“

10:15 Konverentsi avamine

10:25 Saue valla alushariduse kogemus, haridusosakonna juhataja Birgit Tammjõe-Tulp ja abivallavanem Andres Kaarmann

10:55 Lääneranna valla põhikooli kogemus, volikogu esimees Armand Reinmaa ja vallavanem Ingvar Saare

11:25 Jõhvi ja Toila valdade kogemus eestikeelsele õppele üleminekul, Jõhvi vallavanem Maris Toomel ja Toila valla esindaja

12:10 LÕUNA

II SESSIOON „SUUR PILT JA NUMBRID“

13:00 Teadlase vaade, akadeemik Jaak Aaviksoo

13:30 Riigikontrolöri vaade, riigikontrolör Janar Holm

14:00 Omavalitsuste ülene vaade, analüütik Piret Zahkna

14:45 KOHVIPAUS

III SESSIOON „ÕPETAJATE JÄRELKASV JA VÄÄRTUSPAKKUMINE“

15:15 Rae valla Kindluse Kooli ja Järva valla kogemus, koolijuht Reelika Turi ja haridusnõunik Piret Sapp

15:35 Ettevõtjate vaade, ettevõtja Urve Palo ja ettevõtja Veljo Konnimois

15:55 Endiste ja praeguste haridus- ja regionaalministrite debatt: Kristina Kallas, Piret Hartman, Tõnis Lukas, Jaak Aab, Siim Valmar Kiisler, Jaak Aaviksoo

16:50 Konverentsi lõpetamine

Kauss Arhitektuuri projektimeeskonda kuuluvad Elise Roos, Anna-Grete Konsap, Teele Kapsta, Reilika Purk, Sten Vendik, Lauri Eltermaa, Kaur Talpsep, Allan Pilter, Kristiina Aasvee. Foto: Kauss Arhitektuur

Intervjuu arhitekt Allan Pilteriga: Lihula koolimaja pakub ruumi mänguks, avastamiseks ja loovuseks

Lilli Lumera, Lääneranna Teataja toimetaja

Kauss Arhitektuur on viimastel aastatel pälvinud tunnustust mitme haridusasutuse arhitektuurikonkursil. Lääneranna Gümnaasiumi uue hoone projekteerimisel seadsid nad eesmärgiks luua ruumi, mis toetaks nii kaasaegseid õppemetoodikaid kui ka kogukonnatunnet. Arhitektide sõnul on tegemist keskmisest keerukama projektiga, mille õnnestumine põhineb kontekstitundlikel lahendustel, paindlikul ruumikasutusel ning tugeval koostööl tellija ja ehitajatega.

Olete viimastel aastatel võitnud mitmeid lasteade- koolide ja ülikoolide arhitektuurikonkursse. Mis eristab teid teistest arhitektuurbüroodest? Mis on teie edu pant?

Kauss on tegutsenud üle 20 aasta ning selle aja jooksul järjepidevalt toimetades tekib kogemusi ja vilumust haridusasutuste projekteerimisel. Püünele pääsemiseks tuleb aga pidevalt treenida ja kaasa rääkida võimalikult paljudel võistlustel. Ühelt poolt on juba teada, millised lahendused toimivad ja mida võistluste žürii üldiselt oluliseks peab, teisalt on iga olukord erinev ja esile pääseb lõpuks see, kes kõige kontekstitundlikumalt, aga ka praktilisemalt ülesande lahendab. Ilmselt on meie puhul võitudele kaasa aidanud ka asjaolu, et otsime iga projekti puhul võimalusi lisada midagi unikaalset, mis oleks omane ainult konkreetsele asukohale või tüpoloogiale – nii on ka endal põnevam lahenduste kallal püsida. Lihula kooli puhul olime eraldi rõhu asetanud sõbraliku ja kogukonnatunnet soosiva arhitektuuri ja maastikuarhitektuuri koostöövõimele

ning käsitletud hoonet kui ühte voolavat struktuuri, mis pigem sulandub maastikusse, kui üritab sealt esile paista. Esmakordselt kasutasime kumerate nurkadega kivikatttega nn kelpkatuse tüüpi, mis seadis tehniliselt kõrged nõudmised ka ehitajale.

Mida peate oluliseks haridusasutuse kavandamisel?

Hea kooliruumi üheks olulisemaks eelduseks on muutuva kooliruumi ja liikuma kutsuva kooli põhimõtete juurutamine: ruum peab toetama kaasaegseid õppemetoodikaid, olema turvaline, kiusamisvaba ning piisavalt paindlik, et kasutajad saaksid selle kohandada oma vajadustele vastavaks. Lastele ja noortele tuleb luua keskkond, kus on ruumi mänguks, avastamiseks ja loovuseks. Kaasaegne kool ei ole pelgalt õpperuum, vaid elav ja inspireeriv kasvukeskkond. Eesmärk on julgustada kasutajaid ruumi kasutama ja tegema seda enda omaks. Koolis peaks tekkima samuti kodutunne. Oluline on, et kool toetaks lapse arengut, pakkudes talle turvalisust nii keskkonna kui ka vaimse heaolu osas. Lisaks on oluline hägustada piire sise- ja välisruumi vahel, et nii suured kui väikesed saaksid ja tahaksid viibida rohkem õues. Välisruum peab toetama samuti kõiki neid tegevusi, eriti liikumist.

Millised on tänapäevaste haridusasutuste projekteerimise suurimad erinevused võrreldes eelmise sajandi koolihoonetega?

Suurim erinevus tuleneb ilmselt õppemetoodikate pidevast muutumisest. Kui varem oli kooliruum pigem standardiseeritud ja jäik, siis nüüd peab see toetama väga

erinevaid õpiformaate: individuaalõpet, väiksemaid või suuremaid gruppe, õuesõpet, tehnoloogia abil õppimist ning erinevaid loomingulisi tegevusi. See tähendab, et ruum peab olema paindlik, kohandatav ja varustatud mitmekesiste võimalustega.

Näiteks, klassides on kriiditahvlite asemel digitaalsed puutetundlikud ekraanid ja valged tahvlid, mida saab paralleelselt kasutada, õppekohti on võimalik ümber tõsta ja grupeerida vastavalt õppetöö iseloomule. Õppetööd on võimalik läbi viia ka klassiruumiväliselt, rekreatsioonialadel ja õues. Kooli keskmes on raamatukogu, õppekohad kõigile ligipääsetavad ja raamatud eksponeeritud lugema kutsuvalt. Valgustuse puhul on arvestatud, et see ei kahjustaks ega väsitaks laste silmi, sama kehtib akustika puhul – et väsitavat järelkaja oleks vähem. Vahetundides saavad lapsed valida erinevate tegevuste vahel, liikuda või leida endale iseolemise koht. Klassidest saab kergesti liikuda õue, kus on väliklassid ja võimalused vabamaks olemiseks jne.

Lisaks on tänapäeva koolidesse vaja paigutada ohtralt tehnosüsteeme, mis nõuavad palju ruumi ning mille optimaalne ja esteetiline paigutamine hoonesse on alati tihti paras väljakutse, eriti selliste erikujuliste hoonete puhul, nagu Lääneranna Gümnaasiumil. Ära ei tohi unustada, et hoone projekteerime vähemalt 50-100 aastaks, kuid täna peame mõtlema ka sellele, mis saab hoonetest peale nende eluea lõppu, et need keskkonda võimalikult vähe koormaks.

Milliseid peamisi eesmärgi püstitasite Lääneranna Gümnaasiumi hoone projekteerimisel?

Võtsime eesmärgiks luua struktuuri, mis oleks ühtaegu nii kaasaegne õpikeskkond kui ka kogukonnakeskus. Lihula väikelinna kontekstis on oluline, et hoone täidaks lisaks hariduslikule funktsioonile ka sotsiaalset rolli – olla tõmbekeskus, kuhu on oodatud ka linnaelanikud ja neil oleks seal ka midagi teha. Hoone on jagatud funktsioonide kaupa selliselt, et ka koolivälisel ajal oleks võimalik ruume tsoonide kaupa eraldada ja kasutada muudeks üritusteks. Kooli ees paikneva esindusväljaku lahendasime lageda linnaplatsi asemel erinevate maastikuelementidega. Nii toimib väljak ikkagi kogunemiskohana ja pidulike sündmuste läbiviimiseks, kuid pakub samas mitmekesiseid liikumisvõimalusi ja vajadusel ka piisavalt privaatsust nende tegevuste vahel.

Mil määral võtsite arvesse, et tegemist on maapiirkonna kooliga?

Asukoht ja kontekst on alati esmane ja olulisem lähtepunkt misiganes ruumi planeerimisel. Antud juhul Lihula linna mastaap, ajalooline kihistus, väljakujunenud madalhoonestus, liikumisteljed, kontaktvööndis asuv haljastus, spordihoone jms väärtuste ja parameetritega oleme arvestanud. Nendest parameetritest tulenevalt otsustasime jagada Lihula mөөtkavale omaselt, proportsionaalselt suure hoone, kolmeks väiksemaks osaks, et vältida visuaalselt liialt domineerivat mahtu. Hoone liigendatus aitab seda sobitada ümbritseva keskkonna ja väikese linna konteksti. Oluliseks on ka ligipääsetavus jalgsi, jalgratta, auto või ühistranspordiga.

Valisite minna laiusesse, mitte kõrgusesse. Miks?

Kõrgusesse ei olnud tegelikult põhjust minna – maastiku ja linnaehitusliku mastaabi tõttu oluaks see võõras ja puudus ka vajadus ruumiliselt hoonet kokku suruda.

2025. aasta kevadeni püsisid vana ja uus gümnaasiumihoone kõrvuti. Õpilastel ja õpetajatel oli vahehindide ajal põnev jälgida, kuidas uue haridushoone seinad kerkisid.

Fotod: Merike Pikkmeets

Ehitus5Eco meeskond püsis ehitustöödega graafikust ees, tänu millele sai 1. septembril õppetöö alata. Fotod: Merike Pikkmeets

Kasutuse mõttes on madal hoone kindlasti mugavam ja turvalisem. Lisaks oli vaja algkooli, gümnaasiumit ja üldkasutatavaid, rekreatiivseid funktsioone paremini ja arusaadavalt eraldada, et saaks neid kasutada ka üksteisest sõltumatult. Laiusesse minemine võimaldas kokkuvõttes luua inimlikuma mastaabiga hoone, parema sideme õuealadega ning mitmekesisemad vaated ja liikumisvõimalused.

Mille poolest erineb lõplik teostus algsest planeeringust?

Põhiprojektiga võrreldes olulisi planeeringulisi muudatusi teha ei tulnud, küll aga tuli teha kompromisse valgustuse, materjalide ja mõningate detailide osas. Üks oluline muudatus oli aulase hüdrauliliselt tõstetava lava ärajätmine – millest on kahju, aga loodetavasti saab selle kunagi siiski välja ehitada. Valmidus ehk lavaauk on selleks olemas.

Kui palju on arhitektil tööd pärast jooniste üleandmist? Kas ehitajaga oli tihe suhtlus?

Arhitekti töö ei lõppe jooniste üleandmisega. Võib öelda, et siis algab lihtsalt töö järgmine/ viimane faas, kus on küll vähem loomingulist tegevust ja rohkem suhtlemist (loe: vaidlemist), aga see on väga oluline osa kogu projekteerimisprotsessis. Ühe hoone projekteerimislaualt ehitusplatsini jõudmine ei ole alati lihtne ja lineaarne teekond. Paljud projektid jäävadki „sahtlisse“. Ehituse käigus käib pidev dialoog tellija, projekteerijate ja ehitaja vahel – see tähendab küsimuste ja probleemide lahendamist, kompromisside otsimist ning kavandatud arhitektuurilise idee kaitsmist. Lihula puhul oli ehituse käigus tihe suhtlus vältimatu, et lõpptulemus jääks võimalikult lähedale algsele visioonile.

Kas olete lõpptulemusega rahul?

Arvestades, et see on keskmisest keerukam projekt, mis pakkus väljakutseid kõikidele osapooltele, võib kokkuvõttes tõdeda, et tulemus on siiski üsna lähedal algsele kavandatule. See on kindlasti põhjus rahuloluks. Kõige olulisem on siiski, et hoone hakkaks ka tööle nii, nagu seda plaanisime ja teeniks kasutajate huve, oleks mugavaks ja inspireerivaks keskkonnaks õppijatele ja õpetajatele, elavdaks kohalikku kultuurielu ja miks mitte ka turismi.

Oleme väga tänulikud võimaluse eest Lihula linna arengus kaasa rääkida!

Täname tellijat, Lääneranna Vallavalitsust ja Lääneranna Gümnaasiumi juhtkonda meeldiva ja sisuka koostöö eest!

Maastikuarhitekt Kristjan Väli: koolihoone ümbrus peab toetama õpilaste liikumist ja koosolemist

Lilli Lumera, Lääneranna Teataja toimetaja

Uue koolihoone kavandamisel ei piirduta pelgalt seinte ja lagede projekteerimisega – sama oluline on ka hoonet ümbritsev ruum. Maastikuarhitekt Kristjan Väli sõnul püüti Lihulas luua koolihoovi ja esiväljakut, mis pakuvad mitmekülgseid võimalusi nii õppetööks, liikumiseks kui ka vaba aja veetmiseks. Intervjuus räägib ta, kuidas koolihoone vorm ja ümbruse eripärad inspireerisid lahendusi, kas savine pinnas on takistuseks ning kuidas loodud välialad toetavad kogukonnatunnet ja loovust.

Millest lähtusite hoone ümbruse haljastuse kavandamisel?

Maastikuarhitektidena otsime alati iga koha väärtusi ja võimalusi, mida just selles kohas annab esile tuua. Antud juhul oli selleks näiteks uue hoone asetusest tulenev väga potentsiaalikas esiväljak. See asub väga loogiliselt hoone ja Jaama tänava vahel ning on suurepärase proportsiooniga, sel on kõik eeldused aktiivseks kasutuseks. Püüdsime sinna haljassaarte vahele pikkida erinevaid istumise, mängimise ja muid tegevusvõimalusi, et nii kooliõpilastel kui ka kõigil teistel, kes sinna vabalt tulla võivad, oleks midagi põnevat teha ja et nad tahaks seal meeldivalt aega veeta. Inimesed tõmbavad teisi inimesi, see sütitab uusi kohtumisi, tutvusi, arutelusid, mis kõik loovad kogukonnatunnet nii koolis kui ka laiemalt avaliku ruumina Lihulas. Püüame alati lähtuda kasutajatest, et väga erinevate soovide ja vajadustega inimestel oleks seal ruumis hea olla.

Muidugi oleme lähtunud ka hoonest endast: koolihoone pehme vormikeel inspireeris meid kasutama kumeraid nurki nii platsidel kui ka väikevormidel; hoone kelpkatused jätkuvad maapinnal sillutise kühmudena; fassaaditellised kanduvad edasi maapinnal klinkersillutisena.

Esiväljaku aktiivsuse tasakaalustamiseks oli teadlik valik jätta muud alad hoone ümber pigem rahulikud, lihtsamad ja rohkem haljastusega. Suurem osa lapsi ei soovigi alati püüa ronida. Koolihoovis rahulikult murul lesides, ringi jalutades või puude vahel istudes leiavad endale meeldiva koha ka tagasihoidlikumad noored.

Milliseid praktilisi või esteetilisi muudatusi tuli teha projekti ja teostuse vahel?

Ehituse ajal tõdesime, et idaküljel kõrgepingeliinide kaitsevööndis on võrguvaldajal voli sinna kavandatud puid soovi korral kärpida või isegi raiuda. Seetõttu otsustasime need puud istutada hoopis esiväljakule lisaks. Nii sai tekkinud probleemi pöörata hoopis eeliseks – esiväljak vajaski veel enam puid, mis seda liigendaks ja palaval päeval varju pakuks.

Lihula pinnas on savine. Kas see seab taimedele suuremad väljakutsed?

Savine pinnas võib tõesti pakkuda taimedele väljakutsed, kuid see sõltub väga aastaaegadest ja ka aastast endast: tänavu oli erakordselt sademerohke, kuid eelnevad on olnud väga palavad ja kuivad. Loodame siiski, et kõik taimed peavad nendele muutlikele oludele vastu ja kohanevad uue kasvukohaga. Varasemalt on samal krundil üsna mitmekesise liigilise koosseisuga puud, põõsad ja püsikud seda teinud.

Pikad vahetunnid mööduvad mänguhoos kiirelt.

Foto: Merike Pikkmeets

Kas välialad kujundati nii, et need toetaksid paindlikku õppetöö korraldust (õu, mängualad, puhkekoht, katuseala jm)?

Väliklass on kõige otsemaks näiteks, kuidas soodustada õuesõpet. See on kavandatud piisavalt suur, samas tuulte eest veidi varjatud ning muidugi vihma eest kaitstud. Soovi korral saab ka tuleasemesse soojenduseks väikese lõkke teha. Nii et loodud on kõik eeldused, et päriselt saaks õues tundi läbi viia.

Liikumisõpetuse tunde saab tänapäeval läbi viia lisaks klassikalisele sportlikule käsitlusele väga paindlikult. Lisaks on vahetundidel soovitatav lapsi õue suunata, mistõttu olemegi hoone ette loonud aktiivset liikumist soodustava keskkonna, kus saab joosta, hüpata, turnida, kiikuda ja muidugi ratta, rula või tõuksiga sõita ja takistusi ületada. Terves kehas terve vaim pole pelgalt sõnakõlks, vaid rohkem liikumist maandab suurepäraselt stressi. Mida rohkem liikumist, seda parem õppimisvõime.

Kuidas toimis integreerimine arhitektuurilise lahendusega: kas ruumid ja välialad loodi ühtse tervikuna või oli eraldatud lähenemine?

Kõikides hoonet ümbritsevates maastikuarhitektuuri projektides püüame oma lahendust võimalikult palju hoone arhitektuuriga sobitada. Lihula koolis on üheks kandvaks ideeks fassaadi edasivoolamine sillutisele. Muidugi ka väliõppeklass sai loodud ühiselt, sest ruumi „seinad ja lagi“ pärinevad arhitektuurist ning „põrand ja mööbel“ tulevad maastikuarhitektuurist.

Kas planeeringus oli ruumi ka õppetegevuseks loodud aladele – õu, väliklass jm? Kuidas need loodi?

Väliõppeklass toimib väga paindlikult, kuna moodulaudu ja -toole saab vastavalt tunnil või muule üritusele ringi tõsta, tuleaseme ees saab soovi korral end ka jahedamate ilmadega soojendada. Väliõppeklassi suureks eeliseks on see, et see ei ole eraldiseisev varjualune, vaid on osake hoone varikatustest ja kõnniteedest ning sinna saavad vabalt tulla kõik soovijad. Usume, et just paindlik ja vaba kasutus annabki sellist vajalikku loovust ka ruumikasutusele ja õppevõimalustele – jääb vaid iga õpetaja enda teha, kuidas seal oma aiala tundi läbi viia, võimalusi on palju.

Lääneranna Gümnaasiumi Lihula tegutsemiskohas alustas tänavu õppetööd üle 300 õpilase. Fotod: Merike Pikkmeets

Uus kooliaasta ja uus koolimaja Lihulas

Tairi Tamme
Lääneranna Gümnaasiumi arendusjuht

Septembri algus on igas koolis eriline aeg, kuid Lääneranna Gümnaasiumi Lihula õppekohas oli see tänavu lausa ajalooline. Tavapärase hommikuse aktuse asemel kogunes kogu koolipere 1. septembri pärastlõunal kell 14.30 Lihula kultuurimaja, et ühiselt tähistada nii uue õppeaasta algust kui ka kauaoodatud uue koolimaja avamist.

Päev algas direktor Rasmus Lippuri jaoks juba vara-kult, sest enne Lihulasse jõudmist osales ta avaaktustel ka teistes õppekohtades: Koongas, Varblas, Virtsus ja Kömsil. Lihulas kujunes aktuse kõige liigutavamaks osaks hetk, mil abiturientidega koos astusid saali kõige nooremad – 1. klassi õpilased. See sümbolne hetk, kus 12. klassi noored hoidsid väiksematel käest kinni, liitis saali ühtseks kogukonnaks.

Aktusel esinesid muusikaga Kristi Litau klaveril ning 2. klassi õpilased Marta ja Merilin laulunumbriga. Üritust juhtis õpilasesinduse liige Kirsi Kunz, kes kandis uhkusega koolimütsi ja hoidis kogu sündmuse ladusalt joonel.

Pidupäeva puhul pidasid kõne Lääneranna vallavalikogu esimees Armand Reinmaa ja kooli direktor Rasmus Lippur. Seejärel jõudis kätte tähtis hetk: esi-

mese klassi lapsed said pähe koolimütsid ja pihku oma esimese aabitsa. Nendega koos astus lavale ka 1. klassi klassiõpetaja Melody Villers, kes rõhutas oma kõnes ees ootava koolitee toredust ja avastamisrõõmu. Õpilasesinduse liige Tereesa Lepp tervitas kooliperet ja lausus julgustavaid sõnu uutele õppuritele.

Pidulikult aktusel kirjutati alla ka traditsioonilisele koolirahu kokkuleppele, mille allkirjastasid direktor Rasmus Lippur, õpilasesinduse liige Gregor Hendrik Mölder ja KiVa programmi eestvedaja Tauno Mikklep. Viimane rõhutas oma sõnavõtus sõbraliku ja turvalise koolikeskkonna tähtsust.

Tervitused anti edasi ka 10. klassi astunud õpilastele ja uutele õpetajatele, kes Lihula kooliperega hiljuti liitusid. Vallavalikogu esimees andis tänukirjad üle kahele õpetajale, kelle töö on jätnud sügava jälje: Marje Loidele 70 aasta juubeli puhul ning Rosemaria Raidlepale 35 aasta tööjuubeli puhul.

Pärast aktust liiguti rõõmsas rongkäigus uue koolimaja poole. Peomeeleolu aitasid luua ees sõitvast autost kõlav muusika ja päikesepaisteline ilm. Turvalisuse tagasid politseipatrullid ning kogu sündmust jäädvustasid ERRI ja Kaitseliidu droonid.

Tarkusepäeval sammus koolipere Lihula kultuurimajast uue koolimaja avamisele. Foto: erakogu

Uue koolimaja avamise ajaks olid ehitajad teinud kõik, et hoone näeks välja parim võimalik. Tellingud ja tööriistad olid ajutiselt eemaldatud ning maja säras täies hiilguses. Ehitustööd jätkusid juba järgmisel päeval tavapärasel rütmis.

Koolimaja ees peeti veel kõnesid, milles said sõna vallavalitsuse esindajad, ehitajad, vilistlased ja mitmed teised külalised. Hoone õnnistas sisse praost Kaido Saak. Eri- lise kingituse tegi Riigikogu liige Annely Akkermann, kes andis koolile üle Riigikogu seinakella – sümbolise märki hariduse ja riigi sidemest.

Kui koolimaja uksed lõpuks avati, täitus see rõõmsa sagina ja imetlushüüetega. Õpilaste vaimustus oli siiras – paljud lubasid, et nüüd tullakse kooli veelgi rõõmsamalt. Ka õpetajate nägudel peegeldus rõõm ja elevus. Kuigi neil oli võimalus klassiruumi juba varem ette valmistada, tekitas ametlik avamine uue tunde. Samas mõisteti, et nüüd tuleb koos pingutada, et uus ja valgusküllane maja püsiks ka edaspidi kaunina.

Erilist tähelepanu pöörati vahetusjalanõude kasutamisele – paljud lapsed eelistavad koolis liikuda, sussid jalas, või isegi sokkis, sest põrandad on soojad ja mõnused. Väga populaarseks on osutunud ka koolimajaesine vaba aja ala, kus lapsed mängivad hommikust õhtuni.

Pidulik päev ei oleks saanud teoks ilma paljude abistajate ja toetajateta.

Koolipere avaldab siirast tänu kõigile, kes oma panusega selle päeva kordaminekusse kaasa aitasid: korraldusmeeskonnale, esinejatele, kogukonna liikmetele, politseinikele, ehitajatele ja paljudele teistele.

Tänu ühisele pingutusele sai Lihula koolipere nautida meelde jäävat 1. septembrit, alates aktusest ja rongkäigust kuni sisseastumiseni uude koolimajja – rõõmsalt ja turvaliselt. See päev jääb kindlasti meelde kui üks kaunimaid hetki Lääneranna haridusloos.

Piltuudis: Kooliaasta algas ka huvikoolis

Foto: erakogu

Lihula Muusika- ja Kunstikoolis alustas põhiosakonna esimeses klassis üheksa last. Fotole sai nendest seitse. Huvikooli juhi Piia Saaki sõnul saavad soovijad vabaklassidega liituda veel septembrikuu jooksul.

Vasakult paremale LG õpetajad Eda Aavik, Anne Kruus, Sirle Pihlak, Astrid Paulus, Tiia Lehiste, Annika Pikkmeets, Aala Kraaner, Ruth Kalde, Melody Villers. Fotod: erakogu

Keemiaõpetaja Ragne Kalmet on uue kaasaegse laboriga väga rahul.

„Mul on nüüd oma kabinet“ – õpetajad uues Lääneranna koolimajas

Ruth Kalde, Lääneranna Gümnaasiumi vanemõpetaja / 2. kl juhataja

Lääneranna uus ja kaasaegne koolimaja on avanud õpetajatele ja õpilastele täiesti uued võimalused. Kui varem tuli leppida ajale jalgu jäänud koolimajaga, siis nüüd on iga nurk mõeldud õppimist, loovust ja liikumist toetama. Uus maja on loonud innustava keskkonna nii õpilastele kui õpetajatele.

Valgusküllane, inspireeriv ja hooliv õpikeskkond

Lääneranna gümnaasiumi 1.–6. klasside õpilased alustasid sel sügisel kooliteed täiesti uues algklasside majas. See on uue koolikompleksi üks tiib, mis on ehitatud ja projekteeritud just algklassiõpilastele mõeldes. Klassiõpetajad toovad välja, et siin ei ole ainult uued ruumid, vaid ka läbimõeldud keskkond, kus lastel ja õpetajatel on hea olla.

„Algklassidel on oma sissepääs ja garderoob. Ruumid on heledad, valged ja päikeseküllased, kasutatud on ka naturaalsed puit. Klassides ja koridoris on värske õhk. Klassiruumides asuvad kapid on mahukad, põrandad ei nagise ega õõtsu ning igas klassis on kraanikauss. Kui täpne olla, siis lausa kaks. See kõik teeb igapäevase õppetöö kaasaegsemaks ja mugavamaks,“ kirjeldavad klassiõpetajad.

Laudu on võimalik erinevateks tegevusteks hõlpsalt ümber paigutada. Mööbel klassiruumides on sarnane, kuid oma ruumi ja tunde loob iga klassiõpetaja sinna ise. Koridoride keskel on ronimismaja ning puhkenurgad, kus lapsed saavad nii liikuda, mängida kui ka lihtsalt pikutada. Kõikides klassides on palju tahvlipinda ja ka nutitahvliid. Tänapäeva koolis ei piisa enam ainult paberist, pliiatsist ja õpikust. Tehnoloogia on saanud osaks meie igapäevaelust – ka õppimisest.

„Me ei pea enam kunstitunniks ämbritega vett klassi tassima – kraanikauss on kohe olemas. Valgustust saab vastavalt vajadusele timmida ja ülevalt ei kosta pide-

vat müra. Kooli ümber on avatud ala, mis lausa kutsub vahetundideks õue, ja aknast paistab õueklass, mis annab õuesõppeks uusi võimalusi. Meie uus maja on lihtsalt imeline ja suur rõõm on klassi ees olla,“ kirjeldavad õpetajad, lisades, et lapsed on uute ruumide üle õnnelikud ja veedavad hea meelega aega kooli juures ka pärast tunde.

Klassiõpetaja Melody Villers, kes alustas sel sügisel 1. klassi õpetajana, ütleb, et uus hoone andis talle tõuke alustada õpetajatööd Lihulas.

„Minu suurim motivaator oma karjääri just maapiirkonnas alustada oli uus ja kaasaegne koolimaja. See pakkus mulle kindlustunnet ja inspiratsiooni, et noore õpetajana, alustades esimeses klassis, saan pakkuda lastele parimat võimalikku õpikeskkonda ning samal ajal ise professionaalselt kasvada.“

Matemaatikaõpetaja Triin Pärnpuu

„Uued ruumid on avarad, valged ja kaasaegse sisustusega. Mulle meeldib, et klassis on palju tahvlipinda, mida ma saan ära kasutada mõtlema klassiruumi tunni jaoks, kus õpilased töötavad väikestes rühmades horisontaalpindadel. Nutitahvel lihtsustab samuti minu tööd, näiteks saan tunnis tehtu alla laadida ja õpilastele faili e-kooli lisada. See on üks võimalus, aga häid võimalusi on palju. On näha, et ka õpilased on õnnelikud ja uhked uue maja üle.“

Bioloogia- ja geograafiaõpetaja Marje Loide

Loodusainete õpetaja ootab uute ruumide täisvõimsusel tööle hakkamist. Hetkel on veel mõned asjad töös, mistõttu innovaatilisi vahendeid kasutada ei saa. Kuid planeeritu on uhke ja õpetaja sai ise kaasa rääkida selles, mida oma kabinetis näha soovis.

„Klassiruumide sisustuse ja labori võimaliku kujunduse osas said kõik asjaosalised õpetajad kaasa rääkida

ja konkreetseid sisendeid anda. Tegin seda aktiivselt. Minu ootused on kõrged, et saaks veel huvitavamalt õpetada.”

Nii unistas ta suurelt ja klassis on olemas terraariumid, labor ja palju muudki. Osa mõtteid jäid veel tulevikku ootama. Kindlasti viib ta oma õpilasi õuesõppetundidesse. Sobivaid teemasid jagub igasse klassi ja aastajast lähtudes vastavalt teemale.

Keemiaõpetaja Ragne Kalmet

Uues majas on kaasaegne labor, mida tundide huvitavamaks tegemiseks saab kasutada, ja muul moel kaasaegne töökeskkond. Õpetajate koostöö on olnud suurepärase! Pakkimine, kolimine, kastide otsas elamine, uuesti kolimine ja kastide lahti pakkimine – see liidab. See on küll väsitav ja vahel ka tüütu, aga peavõit, mille nimel seda kõike on tehtud, on täna meie uus reaalsus – uus väga mõnus ja kodune töökeskkond.

Kõik õpetajad kinnitavad, et uus koolimaja ei ole lihtsalt kaunis hoone, vaid pakub täiesti uut kvaliteeti õpetajatööle. See loob lastele parimad tingimused õppimiseks, toetab õpetajate professionaalset arengut ning kõik see annab kogukonnale põhjust oma kooli üle uhkust tunda.

Bioloogia- ja geograafiaõpetaja Marje Loide üheks unistuseks oli, et klassis oleksid terraariumid. Fotod: erakogu

Klassiruumid on sisustatud laudadega, mida saab paigutada vastavalt kas paaris- või gruppitööde teostamiseks.

Jalutuskäik Lääneranna Gümnaasiumi uues õppehoones tugevajavate õpilaste õpetajana

Tauno Mikhlepp, Lääneranna Gümnaasiumi õpetaja

Märkan kohe, et on loodud mitmeid võimalusi, kus õpilased saavad olla eraldi ja puhata. Selleks on loodud sobivad paigad õppeklasside läheduses, kus on tagatud järelevalve, kuid sellegipoolest vaiksemad kohad. Eraldi on loodud vaikuseruum, kus saab kaaslastega vestelda või üksi olla. Ruumi välissein on läbipaistvast klaasist, mille kaudu näeb, kas ruum on juba hõivatud. On mitmeid võimalusi, kus õpilane saab pikali olla või istuda pehmel ja selga toetaval alusel.

Avatud alal on olemas nn koridori klass, kus seina peal on tahvel ja maast laeni kardinaad, mida saab kasutada, kui soovid tekitada eraldi ruumi. Taoline lahendus annab võimaluse minna klassiruumist välja õppima, kuid ei pea tingimata minema klassiruumist kaugemale ja säilib tahvel, kuhu teha jooniseid ja kirjutada tööülesandeid.

Tugevajavate klasside läheduses on tugispetsialistide kabinetid, mis on õpilasesõbralik lahendus, kuna välis- tab ebavajaliku kondamise ühest koolimaja otsast teise. Tugevajavate õpilaste koduklassid on olemas mõlemal korrusel, mis annab võimaluse vastavalt klassi eripärale valida, kus on õpilasesõbralikum tunde läbi viia, eraldi on ka ruum tugiõppe jaoks. Avatud alal on võimalus õpilastel turnida, rippuda ja end venitada, mis on eriti hea tegevus vahetundideks või pika tunni keskel sirutuspausiks.

Klassiruumis on olemas igale õpilasele õppekoht ja väikeklassides on mööbli sisse ehitatud eraldi puhkekoht, mis annab võimaluse pikali heita. Klassiruumis on kolm erinevat tahvlit, ühele saab kirjutada kriidiga, teisele markeriga ja kolmas on suur nutitahvel, mis on interak-

Avatud alal on kardinatega eraldatav klassiruum. Foto: erakogu

tiivne ja pakub väga palju võimalusi tundi mitmekülgsemaks muuta. Klassiruumid on heledates toonides, mis aitab kaasa rahulikuma õpikeskkonna loomisele. Klassilauad ja -toolid on kaalult kerged ja ratastega, mis võimaldab tõsta neid kokku ja teha grupi- või paaristöid.

Mulle endale meeldib väga, et nüüd on õppepäeva keskel pikem paus, mille ajal õpilased saavad käia söömas ja seejärel jääb aega üle ka õue minna. Õues on väga palju võimalusi, kuidas aktiivselt vahetundi veeta või ka niisama puhata. On tunda, et hoone projekteerimisel on meeles hoitud kooli kõige olulisemat inimest – õpilast!

Lääneranna lapsed uue koolimaja eel: ootusärevus ja rõõm

Tairi Tamme, Lääneranna Gümnaasiumi arendusjuht

Lihula uus koolimaja on peaaegu valmis ning juba enne avamist on õpilaste seas tunda elevust ja ootusärevust. Küsisime Lääneranna Gümnaasiumi õpilastelt, milliste mõtetega nad esimest korda uude majja sisse astuvad.

Maia Brit

Esimeses klassis õppima asuv Maia Brit tunnistab hõlpsalt, et uus koolimaja meeldib talle väga. Samas jäi ta truuks ka vanale majale: „Tegelikult oli ka vana koolimaja sümpaatne,“ lisas ta tagasihoidlikult.

Kuuenda klassi õpilane Uku on Lihulas koolis käinud juba viis aastat ning teab hästi, millist muutust uus maja tähendab. „Jutu järgi on väga äge,“ rääkis Uku. „Heledad põrandad mulle ei meeldi, sest ei usu, et need kaua ilusad püsivad. Aga kõige muu peale on mõeldud. Vahetundide ajal ei pea igavlema, toitlustus on kuuldavasti palju paremini organiseeritud. Õppetunnid uutes klassides saavad kindlasti palju ägedamad olema.“

Uku

Uku usub, et uus kool aitab ka õppimisele kaasa: „Ma arvan, et läheb paremaks. Kui on rohkem toiduvalikuid, siis süüakse rohkem ja kõht ei jää tühjaks. Mulle meeldivad ka pikemad tunnid – saab targemaks. Arvan, et ka need, kes seni ei tahtnud kooli tulla, teevad seda nüüd rõõmuga.“

Neljanda klassi õpilane Iti ootab samuti kannatamatult uude majja pääsemist. „Kool on tore, loodetavasti lõbus ja uus ja puhas,“ ütles ta. „Vana kool oli vana, katki ja lõhutud. Uus koolimaja on puhas ja pole katki.“ Iti sõnul võib õppetöö küll sarnaseks jääda, kuid tunne on hoopis teine: „Olen uues majas, on teistsugused õppevahendid ja kõik on uus.“ Esimese asjana tahab ta näha oma klassiruumi ja seejärel garderoobi.

Iti

Kõigi kolme lapse sõnadest kumab selgelt rõõmu, põnevust ja ootust. Uus koolimaja ei ole nende jaoks pelgalt õppekoht, vaid keskkond, mis toob kaasa uusi kogemusi, paremaid võimalusi ja värsket koolirõõmu. Lihula õppekoha kooliperel seisab ees uus algus, mille esimeste päevade muljed jäävad meelde kogu eluks.

Miks usaldan oma lapsed Lääneranna Gümnaasiumile?

Hardi Pikkmeets, Lääneranna Gümnaasiumi hoolekogu esimees

Lihtne oleks vastata, „sest muud valikut ei ole“. Aga miks peakski see valik olema kehv, kui meil on võimalus pakkuda lastele midagi paremat?

Olen kuue lapse isa ja Lihula Gümnaasiumi vilistlane. Eelmisel aastal lõpetas minu teine laps Lihula koolimajas, tänavu alustab vanuselt viies oma kooliteed – nüüd juba täiesti uues majas. See kogemus paneb mind nägema, kui olulised on muutused, mis Lääneranna Gümnaasiumiga kaasas käivad.

Me ei saa eeldada, et noored jäävad meie piirkonda, kui nad tunnevad, et teistes linnades on õppimiseks paremad tingimused. Haapsalus ja Pärnus arendatakse pidevalt koolikeskkonda. Kui tahame, et meie lastel oleks kodukohas samaväärsed võimalused, peame pakkuma konkurentsivõimelist haridust ja kaasaegset õpikeskkonda ka siin. Lääneranna Gümnaasiumi loomine ning eriti uus Lihula koolimaja on selge samm selles suunas.

Uus koolimaja pole lihtsalt ilus maja – see on investering meie laste tulevikku. Hästi läbimõeldud ruumid toetavad õpilaste arengut, loovad turvalise ja inspireeriva õhkkonna ning pakuvad kaasaegseid võimalusi nii teadmiste omandamiseks kui ka huvitegevuseks. Samuti on see keskkond, mis innustab siia tööle tulema parimaid õpetajaid.

Ent kooli tugevus ei seisne ainult majas, vaid ka väärtustes, mida seal kantakse. Lääneranna Gümnaasiumi arengukava seab keskmesse õigluse, mis seab võrdselt väärtuslikuks iga lapse ja õpetaja, ning kus otsuseid tehakse läbipaistvalt ja ausalt. Sama oluline on hoolivus märgata üksteist, luua ühtehoidev ja turvaline keskkond, et toetada iga lapse isiklikku arengut. Nende

Hardi Pikkmeets perega. Foto: erakogu

kõrval on kooli üheks väärtuseks kogu koolipere kaasatus koolielu kujundamisse. Ning lõpuks uuendusmeelsus – me ei jää kinni eilsetesse lahendustesse, vaid rakendame uusi õppemeetodeid ja toetame loovust, samas austades oma kooli traditsioone ja juuri.

Kooli hoolekogu esimehena näen lähedalt, kui palju südant ja pühendumust panustavad õpetajad ja kogu kooli meeskond, et need väärtused ei jääks pelgalt paberile, vaid oleksid igapäevane tegelikkus. Lapsevanemana näen aga rõõmu ja põnevust, millega mu lapsed kooli lähevad. See on parim tõestus, et liigume õiges suunas.

Seepärast usaldan oma lapsed Lääneranna Gümnaasiumile – mitte ainult hariduse, vaid ka väärtuste, kogukonna ja tulevikuväljavaadete pärast. Kui meie lapsed tunnevad end siin hästi ja saavad tugeva hariduse, ei pea nad õnne ja tarkust otsima kaugemalt, vaid leiavad selle kodu lähedalt.

Lääneranna Gümnaasiumi uus Lihula koolihoone avab digiajastu ukseid

Franka Vakkum, Lääneranna Gümnaasiumi infotehnoloogia spetsialist

Lihulas algab see õppeaasta uhkes vastvalminud koolimajas. Lääneranna Gümnaasiumi uus koolihoone Lihulas hakkab nii õpilastele kui õpetajatele pakkuma kaasaegset ja mugavat õpikeskkonda. Suurim muudatus on see, et tavatahvlite asemel on igas klassiruumis digitaalne nutitahvel. Kui veel hiljuti olid klassiruumi lahutamatu osa projektor, tahvel ja kriit, siis nüüd on see ajalugu.

Minu kui kooli IT-spetsialisti jaoks on kõige olulisem, et tehnoloogia ei jääks pelgalt väliseks lisandiks, vaid aitaks päriselt kaasa õpetamisele ja õppimisele. Kaasaegsed digilahendused muudavad õpetaja ja õpilaste koostöö paindlikumaks ning interaktiivsemaks.

Meie õpetajad on ka seni õppetöös aktiivselt nutitahvleid ja arvuteid kasutades innustanud ja suunanud õppureid julgelt digimaailmas orienteeruma. Digitahtvli suur ekraan annab õpetajale võimaluse esitada õppematerjali mitmekülgse kujul. Sinna saab kirjutada, joonistada, näidata videot või avada veebilehti. Võimalusi on lõputult.

Kõige olulisem muutus on aga info vahetamise kiirus. Näiteks, kui õpilane on valmis oma tööd jagama, saab selle vaid hetkega ekraanile kuvada, ning kogu klass saab seda koos arutada. Nii kaob vajadus tööde paberkandjal kogumiseks või eraldi esitlusteks – tunnis toimuv muutub vahetuks ja elavaks.

Õpetajate jaoks tähendab see lahendus suurt mugavust. Projektori ja arvuti ühendamise-ühildamise probleemid võime nüüd seljataha jätta. Interaktiivse tahvli saab sülearvutiga ühendada juhtmevabalt, mis annab õpetajale paindlikkust tundide ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Infotehnoloogiliste vahendite kasutusele võtmine vähendab nn „käsitööd“, see omakorda jätab rohkem aega sisulisele arutelule ja õpilaste kaasamisele.

Õpilastele, kes igapäevaelus käivad nagunii aktiivselt digitaalse tehnoloogia arenguga kaasas, tekitavad uued digilahendused loodetavasti suuremat huvi õppeprotsessi vastu ja soovi uusi lahendusi katsetades teadmisi omandada.

Matemaatikaõpetaja Triin Pärnupele meeldib, et klassis on nutitahvel ja palju tahvlipinda. Foto: erakogu

Uus koolihoone ei too kaasa vaid tehnilist mugavust – see kujundab ka õppimise olemust.

Tunnid ei ole enam ühepoolne loeng, vaid saavad aktiivseks ühiseks protsessiks, kus teadmisi jagatakse ja arutatakse dünaamiliselt. Interaktiivsed tahvlid muudavad klassiruumi elavaks suhtluspaigaks, kus õpetaja ja õpilased on pidevas dialoogis.

Uus koolihoone annab meile võimaluse liikuda koos ajaga. Digilahendused ei ole siin pelgalt lisavahend, vaid igapäevane tööriist, mis aitab kasvatada põlvkonda, kellele on loomulik kiire ja sujuv infovahetus – oskus, mis on hädavajalik tuleviku tööelus ja ühiskonnas laiemalt. Samuti on see uutmoodi lähenemine teadmiste edastamisele. Maailm meie ümber muutub tohutu kiirusega ja digilahenduste kasutuselevõtmine koolis annab meie kooli lõpetajale paremad eeldused pidevalt toimuvate infotehnoloogiliste muutustega kaasas käia ja selle kaudu oskused ladusamalt igapäevaelus toime tulla ning märkimisväärse konkurentsieelise edaspidises tööelus.

Saab põnev olema!

Lääneranna Lasteaiast Lääneranna Gümnaasiumi

Piret Tutt, õppejuht

Eneken Valdmaa, Lääneranna Lasteaia direktor

Lapse kooliks ettevalmistamine algab juba üsna kohe peale sündi. Algul kodus ja siis juba lasteaias. Kõige selle saavutamiseks teevad iga päev tööd meie lasteaia tublid õpetajad, abiõpetajad, muusikaja liikumisõpetajad, logopeedid ja eripedagoogid, tugiõpetajad ja tugiisikud, lasteaia juhtkond.

Lasteaias on võtmesõnaks MÄNG. Mäng on lapse jaoks kõige loomulikum õppimisviis ning mängides omandab laps teadmisi ümbritsevast maailmast, harjutab suhtlemisoskusi ja õpib probleemidele loovaid lahendusi leidma. Mängudes on aga omad reeglid ja nii saab laps aimu, et mõnikord tuleb oodata ja reeglitest kinni pidada, vaid nii on kõigil turvaline.

Kooliks valmisolekut võib käsitleda kolme põimunud aspektina: kognitiivne, sotsiaal-emotsionaalne ja füüsiline valmisolek.

Lasteaia tegutsemiskohtadel on ühine õppekava ning ühtne arengu jälgimise ja hindamise süsteem, mis tagab järjepidevuse õppe- ja kasvatustöös. Iga lasteaia lõpetanud laps saab tunnistusena kaasa oma koolivalmiduskaardi, mis läheb temaga koos kooli. See annab väärtuslikku sisendit kooliõpetajatele, kes saavad juba esimestest koolipäevadest alates arvestada iga lapse eripäraga. Eakohase arengu hindamisega tegelevad tavaliselt lasteaia õpetajad. Erivajadustega laste koolivalmiduse puhul annavad oma hinnangu ka lasteaia

Varbla kooli lapsed lasteaialaste juures kadritamas.
Foto: erakogu

tugispetsialistid ja vajadusel kaasatakse hindamisse Rajaleidja. Nemad annavad soovitusi koolipikendusele või kooliminekuks, seda eriõpetuse tingimustes.

Meie lasteaialapsed saavad juba enne kooli algust tutvuda koolikeskkonnaga, osaleda ühistel üritustel ja kohtuda tulevaste õpetajatega. Kõmsi koolieelikutega tegeleb üks kord nädalas kooliõpetaja Annika, et omandatud teadmisi veelgi kinnistada ja saada aimu, kuidas seal koolis siis ikka olema peab. Lihula lapsed käivad igal kevadel koolis oma tulevase õpetajaga kohtumas ja kooliga tutvumas. Sel kevadel oli see eriline, sest koolimaja, kuhu tulevased koolijütsid lähevad, oli alles valmimisel. Koonga ja Varbla lapsed kohtusid samuti oma tulevase õpetajaga kevadel.

Murekohana leiavad koolidega ühes majas olevad lasteaia, et otsene side kooli ja lasteaiaosa vahel on jäänud siiski nõrgemaks ning ühiseid üritusi ja ettevõtmisi vähemaks. Lasteaiaühendused tunnevad ennast eraldatuna ning peale liitmist ei ole positiivseid muutusi, mis elu paremaks ja edasiviivamaks oleks muutnud.

Lääneranna haridusreformist hariduskomisjoni esimehe vaatest

Janar Sõber, Lihula Gümnaasiumi direktor 2011–2018, Lääneranna spordikooli direktor aastast 2020, Lihula ja Lääneranna valla hariduskomisjoni esimees aastast 2013

Endine Lihula, tänane Lääneranna vald on olnud läbi aegade üks koolide arvult suurimaid omavalitsusi. Vanemad lugejad mäletavad ja on õppinud Kloostri, Vanamõisa, Kasaril, Tuudil, Vatlas, Massus, Oidremal, Saulepis jne. Sellised mõisted nagu vähenev õpilaste arv, kvaliteetne haridus, õpetajate kvalifikatsioon, kodulähedane kool, pikaajaline rahvastikuprognos, haridusteenuste finantsprognos, koolivõrgu mudel, vananev ja vähenev elanikkond, kooliealiste laste arv, isegi laste kasvatamine ja tege mine – tõepoolest ei ole olnud teemat, mida me ei oleks arutanud. See kõik on olnud sissejuhatuse, teemaarenduse ja võib öelda ka lõppsõna, mis on juhtinud meid hetke, kus oleme täna.

Milline on meie taust?

Koolivõrgu reformi vajadus on moel või teisel olnud meie töölaual nii kaua, kui ma mäletan. Ühel hetkel saime volikogus aru, et edasiminekuks on meil vaja välist abi, 21.10.2019 oli päev, kui Lääneranna vald kuulutas Mikk Pikkmetsa juhtimisel välja väikehanke Lääneranna valla haridusvaldkonna arengukava koos-

tamiseks. 12.03.2020 oli see saatustlik päev, mil Cumulus Consulting avalikustas Lääneranna valla haridusvõrgu arengukava. Uuring on saanud nii kriitikat kui kiidusõnu, nii üht kui teist seisukohta esindanud on ilmselgelt rohkem kui neid, kes selle dokumendi on avatud meele ja eelarvamuseta läbi lugenud.

Lühidalt oli sõnum karm, ent selline, mida me teadsime, kuid ei tahtnud endile tunnustada – maailm muutub järjest kiiremini; demograafia, inimeste paiknemine ja liikumine on võimendanud piirkondlikke erinevusi, seda eirata on ebamõistlik; teenuste pakkumine peaks lähema sellest, kus on inimesed ja mida on neil vaja, mitte sellest, mis on olemas ja kuidas varem on tehtud.

See kõik kõlas küll kurjakuulutavalt, ent haridusnimekena nägin ka lootuskiirt muutuse algeks, sees pakitses teatud põnevus, justkui abiturientidel eksami eel.

Ma mäletan esimesi avalikke kohtumisi, kus nimetatud dokumenti tutvustati – valitses ärevus, hirm, põnevus. Ükskõiksust ei tajunud kusagil. Ka volikogu listis käis elav arutelu, kriitikat ja etteheiteid tuli igast suunast nagu ikka suuremate muutuste juhtimisel ja elluviimisel, eriti haridusjuhtimises ja haridust puudutavates muutustes. Kui arutelude käigus just hariduskomisjoni ja volikogu laua taga uurisime kritiseerijate alternatiivseid mõtteid ja ettepanekuid seoses koolivõrgu reformiga, taandus ettepanek suhtumisse, mis iseloomustab praktiliselt igat valdkonda – teha on vaja ja tehke, aga mitte meie tagahoovis.

Ajad on muutunud. Kaasata saab neid, kes kaasa tulevad

Võib tunduda, et haridusvaldkonna ja koolivõrgu reform on poliitilisest vaatest otsustajate jaoks enesetapp – need on tohutut avalikku hukkamõistu pälvinud ja väga ebapopulaarsed otsused, eriti täna. Korduvalt on ette heidetud mittekasutamist ja mitteärakuulamist, vähem komisjonile, rohkem volikogule, eriti 13 kaele. Aga liigume korra ajas tagasi aastasse 2011,

Lääneranna vallas tähistati kooliaasta algust 1. septembri aktusega kuues koolimajas: Koongas, Kõmsil, Lihulas, Metskülas, Varblas ja Virtsus. Fotod: erakogu

kui Lihula vald liitis Lihula gümnaasiumiga Kasari ja Tuudi kooli, kui Hanila vald lõpetas Vatla kooli tegevuse. Lihula vallavanem oli toona Riho Erismaa ja Hanila vallavanem Arno Peksar. Ka toona oli palju erinevaid arvamusi, hirmu ja kriitikat, aga mitte midagi sellist nagu nüüd. Inimesed mõistsid olukorra keerulisust, olime erinevatel arvamustel, aga konstruktiivsed. Muutused said ellu viidud inimlikust vaatest mõistlikumalt, küll emotsionaalselt ja valusalt, ent otsustajad ja kannatajad jäid vastastikku lugupidavaks ja mõistvaks. Ka siis koliti, vahetati töökohti, siiaamaani on kohati armkude haavas tajutav – pole parata. Vähemalt mina mäletan seda selliselt. Mina usun inimese vabasse tahesse: kaasata saab neid, kes kaasa tulevad.

Kus me siis täna oleme?

Lihne oleks olla varasemate otsustajate suhtes kriitiline ja öelda, et liiga kaua kardeti võtta vastu haridusvõrguga seotud otsuseid, kuid ajalugu näitab ja tõestab selgelt, et meie piirkond on kahaneva ja vananeva elanikkonnaga ning koole on meie piirkonnas suletud iga paarikümne aasta tagant ühe või mitme kaupa.

Aeg, kus täna viibime, on üsna sarnane 2011. aastal tehtud koolireformijärgse ajastuga. Pärast kodukooli sulgemist õpilaste ümberpaiknemine järgmisesse koolilähedasesse kooli toob kaasa alles jäänud koolide õpilaste arvu ja eelarve kasvu. Lihulas 2011. aastal tehtud otsuste järel jäi siia piirkonda alles senise nelja asemel kaks kooli. Meile jagus lapsi, jagus raha, jagus pedagooge – olid kooli juhtimiseks head ajad kuni valdade liitmiseni 2017. aastal. Meil oli jälle kahaneva elanike ja eelarvega vallas seitse kooli. Kõik algas otsast peale.

Mis saab edasi?

Praegu on Lääneranna valla hallata juriidiliselt üks kool viie õppekohaga Koongas, Varblas, Virtsus, Kõmsil ja Lihulas, Metskülas töötab erakool. Koonga ja Varbla jaoks jääb Lihula tömbekeskusena hetkel ilmselt ebamugavasse kaugusesse. Kui paraneb ühistranspordiühendus, on Lihulal lootust olla tulevikus nende piirkondade jaoks oluline keskus. Endises Hanila piirkonnas on ainsana alles kaks kooli, ilmselt ootavad seal ees veel muutused. Metsküla kool on eelarve mõttes täna kindlasti rikkam kui eales varem – kooli põhikirjast tulenevate tegevuste ja kooli õppekavale vastava üldhariduse korraldamise jaoks on käesoleval aastal Haridus- ja Teadusministeerium eraldanud 190

531 €. Kõrvaltvaatajana ei näe ma täna põhjust, miks riik peaks seda summat tulevikus vähendama. Võrdluseks: varasemalt on kooli eelarve olnud omavalitsuse allasutuseks ligi 145 000 €. Jätakuvalt saame olla erakoolina tegutseva Metsküla kooli eduloo tunnistajaks. Lõpe kool on reformi tulemusena ainus kool, mille lugu lõppes. Lõpe kooli eelarve oli 2022. aastal Lääneranna valla eelarves 230 000 €.

Ja muidugi Lihula, nii nagu koolitunniski – vulkaani mõistmiseks on mõttetu loodusainete õpetajal kirjeldada vulkaani, seda peab ise nägema, et seda hetkega mõista.

Lihula on 2020. aastast saanud juurde mitte ühe, vaid neli koolihoonet. Samal aastal alustas tööd kauaoodatud spordihoone, 2025. aasta sügisest hakkab tööle veelgi kauem oodatud kolmikhoonega koolimaja. Uus koolimaja ja seda ümbritsevad rajatised on kindlasti motiveeriv ja innustav keskkond õppimiseks ning vaba aja sisustamiseks – nii kogukonnale (loe: Lääneranna valla elanikele), õpetajatele, kuid peamiselt õpilastele. Õpilased on peamine sihtgrupp, kelle jaoks on koolide ümber tehtud muudatused ellu viidud, peamine algallikas, kes neid muutusi on ellu kutsunud. Õpilased on üldse toredad, nende aastate jooksul, mil ma olen taas Lihulas õpetaja, on nemad kogu protsessi sees olnud avatud ja rasketel hetkedel võtnud kogu koolimuutuste lugu mõnusa ja terava huumoriga, jäädes alati lugupidavaks. See on inimese juures väga suur väärtus ja meil on noortelt palju õppida.

Isiklikult vaatest saan kinnitada, et kaasaegne töö tegemise keskkond on väga motiveeriv, uusi võimalusi loov ning innustav jõud, et minna edasi. 2021. aastal oli mul suurepärase võimalus kutsuda Lääneranna vallas külas olnud peaminister Jüri Ratas Lihula spordihoonesse, tänasin teda ja tolleage riigi valitsust rahalise toe eest, mis võimaldas spordihoone ehitada. Minu kriitilisus riigi valitsuse suhtes ei välista minu tänulikkust.

Olen tänulik kõikidele hariduskomisjoni liikmetele, volikogu liikmetele, kõikidele kritiseerijatele ja kaasmõtlejatele, eriti 13 käele, tänu kellele on viidud ellu suured ja olulised muutused.

Minu jaoks sümboliseerib uus koolihoone ühtsust ja järjepidevust, mitte allaandmist. On olnud õpetlik, pingeline ja tulemuslik aeg. Muutused on paratamatu arengu eeldus ja kohanemisvõime on ellujäämise võti.

Tule Lihulasse õppima!

Rasmus Lippur, Lääneranna Gümnaasiumi direktor

Lihula on ajalooline ja väärikas paik, mille südames asub igas mõttes nüüdisaegne kool, mis on oma olemuselt ja hingelt loodud õppimist väärtustama ning noori inspireerima. Meie täiesti uus koolihoone pakub tänapäevaseid ja avaraid võimalusi nii teadmiste omandamiseks kui ka loovuse arendamiseks. Siin on ruumi ideedele, koostööle ja unistustele, mida iga õpilane saab ise ellu viia.

Kooli kõige olulisem väärtus on inimene ja mitte ainult sõnades. Meie kogenud ja pädevad õpetajad aitavad noortel leida tee teadliku õppimiseni, kus õpilane ei ole lihtsalt kuulaja või jälgija, vaid õppeprotsessi aktiivne osaline. Õppimine on dialoog ja vastastikune arutelu, kus noor saab ise katsetada, uurida ning leida ja pakuda lahendusi. Meie eesmärk on kasvatada mõtestatud teadmistega, enesekindlaid ja vastutustundlikke noori, kes on valmis looma tulevikku ning oskavad langetada teadlikke otsuseid.

Lihula koolimaja õpikeskkond on kaasav ja väärtustav. Oleme teinud palju, et iga õpilane tunneks end meie majas oodatuna, igähe arvamusel ja panusel on tähendus. Õppeprotsessi fookuses on projektöpe, rühmatööd ja regulaarne refleksioon. Nii õpib noor nägema laiemat pilti, mõtestama enda arengut ja hindama koostöös sündivat uut teadmist. Õppimine ei ole ainult teadmiste omandamine, vaid ka iseseisvuse, julguse ja loovuse arendamine.

Kooli tugevus peitub meie põhiväärtustes, mis annavad igapäevasele tööle selge suuna. Õiglus tähendab võrdsust ja ausust nii õpilaste kui ka õpetajate vahel. Hoolivus loob turvalise ja toetava keskkonna, kus igaüks saab areneda omas tempos ja just talle sobivalt. Kaasatus tagab, et igaüks saab osaleda ja oma häält kuuldavaks teha. Uuendusmeelsus tähendab avatust ja arengut: me oleme valmis katsetama, õppima ja liikuma koos muutuva ühiskonnaga.

Meie kool on koht, kus õpetajad tunnevad end väärtustatuna. Hoiame koolipersonali ühtse ja motiveerituna,

sest just koostöös sünnib parim haridus. Meie õpetajad on kvalifitseeritud ja kaasatud, nad tunnevad oma eriala ning armastavad õpetada. Kaasav juhtimine, pidev täiendöpe ja arenguvõimalused, aga ka heaolu ja meeskonnatunne on aluseks, et õpetajad saaksid pakkuda õpilastele parimat haridust.

Meie jaoks on oluline nii vaimne kui ka füüsiline heaolu. Õppimine saab olla tõhus vaid siis, kui noor tunneb end turvaliselt ja hoituna. Seetõttu pöörame tähelepanu koolipäeva õpilase heaolust lähtuval ülesehitusele, puhkehetkedele ja liikumisele. Kool ei ole ainult teadmiste kogumise paik, vaid ka keskkond, kus kasvab terve ja tasakaalus inimene.

Kogu Lääneranna Gümnaasiumi eripära on tugev side kogukonnaga. Me ei ole suletud süsteem, vaid osa laiemast elust. Teeme koostööd lapsevanemate, valla, ettevõtjate ja organisatsioonidega, et koolielu oleks mitmekülgne ja eluline. Meie kooli ruumid on avatud ka õhtuti ja nädalavahetustel, pakkudes võimalusi üritusteks, huviringideks ja kogukondlikeks ettevõtmisteks. See loob tunde, et kool on tõepoolest kogukonna süda, kus väärtustatakse nii kultuuri kui ka ühiseid kogemusi.

Lihula koolimaja ei ole pelgalt maja ega programm. See on elav ja kasvav keskkond, mis toetab igähe arengut ja toob inimesed kokku. Me usume, et haridus peab andma noorele oskuse õppida kogu elu, leida rõõmu teadmistest ja vastutust ümbritseva ees. Me väärtustame õiglust, hoolivust, kaasatust ja uuendusmeelsust, sest just nendele tuginedes sünnib tulevik, mida meie noored hakkavad looma.

Kui otsid kooli, kus on moodsad õppimisvõimalused, kogenud ja pühendunud õpetajad, kaasav ja väärtustav keskkond ning soe kogukonnatunne, siis tule Lihulasse õppima. Siin ootab sind kool, kus on ruumi nii unistustele kui ka nende elluviimisele. Me oleme hooliv kogukonnakool.

Lääneranna Gümnaasium – meie kool, meie tulevik

Lääneranna Gümnaasiumi eesmärk on pakkuda igale lapsele turvalist ja arendavat õpikeskkonda ning hoida kooliharidus kodu lähedal elujõuliseks.

- » **Moto:** hooliv kogukonnakool
- » **Missioon:** inspireeriv õpikeskkond, kus iga õppija saab arengut toetavas ja turvalises keskkonnas kujuneda iseseisvaks ja loovaks inimeseks
- » **Visioon:** tulevikku suunatud ja uuendusmeelne hariduskeskus
- » **Väärtused:** õiglus, hoolivus, kaasatus ja uuendusmeelsus – need peegelduvad igapäevastes otsustes ja suhetes
- » **Meile on oluline:**
 - » Teadlik õppimine, õpetamine ja kasvatamine
 - » Ühtne kvalifitseeritud ja motiveeritud personal kaasava juhtimise toel

Lääneranna Teataja on TASUTA Lääneranna valla ajaleht, mis ilmub 11 korda aastas ning mille väljaandjaks on Lääneranna Vallavalitsus.

Reklaami avaldamise info ja hinnakirjad: laanerannavald.ee/ajaleht

Lääneranna Teataja toimetuse Lääneranna Vallavalitsus, Jaama 1, Lihula 90302

E-post: ajaleht@laaneranna.ee
ajaleht.laaneranna.ee/paberleht

Toimetaja – Lilli Lumera
Tel +372 5307 8166
E-post: lilli.lumera@laanerannavald.ee

Keeletoimetaja – Anu Rooseniit, Keeletoimetuse OÜ
Küljendaja – Erelin Kallas, Vali Press OÜ
Trükk – Printall AS